

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku P. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o umorzenie należności z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 31 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 26 lipca 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 lipca 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w B. i oddalił odwołanie P. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 28 stycznia 2015 r. odmawiającej umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy za okresy i w kwocie wskazanej w decyzji.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego, a to: 1) art. 1 ust. 10, 11 oraz 13 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (dalej jako ustawa abolicyjna) przez utrzymanie w mocy decyzji odmownej wydanej pomimo tego, że nie upłynął, a nawet nie rozpoczął biegu termin do zapłaty należności niepodlegających umorzeniu; 2) art. 1 ust. 1, 6, 10 oraz 13 tej ustawy przez utrzymanie w mocy

decyzji odmawiającej umorzenia, pomimo istnienia przesłanek umorzenia należności składkowych; II. naruszenie prawa procesowego, tj.: 1) art. 7 oraz art. 9 k.p.a. przez utrzymanie w mocy decyzji wydanej w wyniku postępowania przeprowadzonego z naruszeniem zasad ogólnych - zasady praworządności, prawdy obiektywnej, dążenia do załatwienia sprawy oraz udzielania informacji stronom; 2) art. 75, art. 77 § 1 oraz art. 81 k.p.a. przez naruszenie szczegółowych norm zobowiązujących organ do podejmowania wszelkich czynności w celu wyczerpującego zebrania materiału dowodowego niezbędnego do ustalenia stanu faktycznego sprawy i umożliwienia stronie odniesienia się do zebranego materiału.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji, ze wskazaniem na konieczność uwzględnienia przy ponownym rozpoznaniu sprawy zalecenia uchylenia decyzji organu rentowego, stwierdzenia z urzędu jej nieważności i konieczności uzupełnienia decyzji warunkowej z dnia 9 września 2013 r. o określenie warunków umorzenia.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a mianowicie art. 1 ust. 8 w związku z ust. 10 oraz 11 ustawy abolicyjnej oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej ze względu na oczywiście błędną wykładnię art. 1 ust. 8 tej ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na naruszenie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, skarżący jednocześnie wskazuje na potrzebę wykładni tego przepisu w związku z mającymi rodzić się na jego tle poważnymi wątpliwościami. Tymczasem nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub potrzeba wykładni przepisów i że skarga oparta na naruszeniu tych samych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903 oraz z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr LEX nr 2159122).

Po drugie, formułując wątpliwości interpretacyjne na tle art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej skarżący pomija, że przedmiotem postępowania w sprawie, w której

wniesiona została niniejsza skarga kasacyjna nie była prawidłowość decyzji warunkowej wydanej na podstawie powołanego przepisu, ale decyzji odmawiającej umorzenia należności składkowych, o której mowa w art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej. Decyzji tej wnioskodawca nie zaskarżył, chociaż mógł ją kwestionować w odwołaniu wniesionym na podstawie art. 1 ust. 16 tej ustawy. Wskutek uprawomocnienia się decyzji warunkowej rozpoczął bieg 12-miesięczny termin na spłacenie niepodlegających umorzeniu należności (art. 1 ust. 11). Niespełnienie tej przesłanki w terminie stanowiło podstawę wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji odmawiającej umorzenia należności składkowych. Skoro termin na dokonanie czynności wymienionych w art. 1 ust. 11 ustawy abolicyjnej już upłynął, to - na etapie wydania przez organ rentowy decyzji odmawiającej umorzenia z uwagi na niespełnienie przesłanek określonych w ostatecznej i niepodważonej przez skarżącego w prawem przewidziany sposób decyzji warunkowej - bezprzedmiotowe jest czynienie ustaleń co do wysokości i tytułów należności niepodlegających umorzeniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2017 r., I UZ 25/17, LEX nr 2389596). W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest jednolicie stanowisko, że decyzja organu rentowego, jeśli jest ostateczna, wyraża określony stan prawny i z tego względu - zgodnie z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych - wywołuje skutki prawne i wiąże inne organy państwowe, w tym sądy, chyba że, w myśl ugruntowanej koncepcji bezwzględnej nieważności aktu administracyjnego, jest nieistniejąca prawnie z uwagi na wady, które dyskwalifikują ją jako indywidualny akt administracyjny (por. szerzej w tym zakresie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 295 i powołane w nim orzecznictwo).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.